

Oikeuspalveluviraston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Syyttäjälaitoksesta annetun lain ja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain muuttamisesta (HE 77/2026 vp)

19.2.2026 Lakivaliokunta
Sami Nikula
Johtava asiantuntija
Oikeuspalveluvirasto

2. Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain muuttamisesta

- Oikeuspalveluvirasto lausuu hallituksen esityksestä 2. lakiehdotusta Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain muuttamisesta.
 - *muutetaan* oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain (955/2020) 3 §:n 2 kohta sekä 5, 7 ja 14 § sekä
 - *lisätään* 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Lausunnon pääkohdat 3 §:n 2 kohdan muuttamisesta

3 § Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) oikeushallinnon viranomaisella Tuomioistuinvirastoa, tuomioistuinta, Syyttäjälaitosta ja Oikeuspalveluvirastoa sekä oikeusaputoimistoa silloin, kun se käsittelee ja ratkaisee oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitettuja asioita.

Huomiot

- Oikeuspalveluviraston lisääminen 3 § 2 kohtaan on kannatettavaa, koska lakiesityksen 7.1 § mukaan Oikeuspalveluvirastolle asetettaisiin vastuu rekisterinpidosta
- Oikeusaputoimistojen nimeäminen edelleen oikeushallinnon viranomaisiksi nykyisen lainsäädännön mukaisesti on tärkeää, koska oikeusaputoimistot tekevät oikeusapulain (Oikeusapulaki 257/2002 11.1 §) mukaisia oikeusapupäätöksiä ja tallentavat tekemänsä ratkaisun oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon

Lausunnon pääkohdat 5 § muuttamisesta

5 § Velvollisuus liittyä tietovarantoon

Tuomioistuimilla, Syyttäjälaitoksella ja oikeusaputoimistoilla on velvollisuus liittyä tietovarantoon sekä välittää sen kautta ilmoituksia ja tietoja muille viranomaisille.

Huomiot

- Päätöksen oikeusavun myöntämisestä tekevät oikeusaputoimistot (Oikeusapulaki 257/2002 11.1 §) Oikeuspalveluviraston sijaan
- Vaikka kyseessä on HE:n mukaan teknisluonteinen muutos, joka huomioi 3 §:n määritelmän laajennuksen, jossa Oikeuspalveluvirasto nimettäisiin oikeushallinnon viranomaiseksi, on suunniteltu muutos selkeyttävä koska velvollisuus liittyä tietovarantoon olisi nykytilaa vastaavasti Oikeuspalveluviraston oikeusaputoimistoilla (Laki Oikeuspalveluvirastosta 3.1 §)

Lausunnon pääkohdat 7 § muuttamisesta

7 § Tietovarannon rekisterinpitäjät

Oikeusrekisterikeskus, Tuomioistuinvirasto, tuomioistuimet, Syyttäjälaitos ja Oikeuspalveluvirasto ovat valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Edellä 1 momentissa mainitut viranomaiset vastaavat rekisterinpitäjän velvollisuuksista siltä osin kuin on kyse henkilötietojen käsittelystä, jonka tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen ne osallistuvat omien lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, tuomioistuimet, Syyttäjälaitos ja Oikeuspalveluvirasto vastaavat rekisterinpitäjinä siitä, että niiden valtakunnalliseen tietovarantoon tallentamat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä, sekä havaitsemiensa virheiden oikaisusta viipymättä. Oikeusrekisterikeskus vastaa näiden tietojen edelleen välittämisestä tietovarannosta muihin tietojärjestelmiin tiedot luovuttaneen viranomaisen tekemien merkintöjen mukaisesti sekä muista tietovarantoon liittyvistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, joita ei ole jaettu rekisterinpitäjien kesken.

Huomiot

- Oikeuspalveluviraston näkemyksen mukaan nykytila ei vastaa tosiasiallista rekisterinpitoa ja pitää rekisteripitäjien määrittelemistä yhdessä Oikeusrekisterikeskuksen, Tuomioistuinviraston, tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen kanssa tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiksi tosiasiallisia vastuita vastaaviksi
- Koska lakiehdotuksen 7 § 2 ja 3 momentissa säädettäisiin yhteisrekisteripitoon liittyvistä vastuista vain pääpiirteittäin, tulisi yhteisrekisterinpitäjien määrittellä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamista koskevat vastuualueensa ja sovittava niistä

Lausunnon pääkohdat 11 § uuden 2 momentin lisäämisestä

11 § Tietoja tallentaneen viranomaisen oikeus käyttää tallentamiaan tietoja

Oikeushallinnon viranomainen saa salassapitosäännösten estämättä käyttää tietovarantoon tallentamiaan tietoja 1 momentissa säädetystä poiketen viranomaisen valvonta-, suunnittelu- tai kehittämistehtävän hoitamiseksi ja viranhaltijoiden oikeusturvan varmistamiseksi siltä osin kuin tiedot ovat tähän tarkoitukseen välttämättömiä.

Huomiot

- Oikeuspalveluvirasto pitää ehdotettua lisäystä hyvänä koska suunnitellulla lisäyksellä mahdollistetaan yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa käsittelyä muuhun tarkoitukseen, edellyttäen että käsittely on yhteensopivaa alkuperäisen käsittelytarkoituksen kanssa ja täten mahdollistetaan suunnittelu- ja selvitystehtäviä

Lausunnon pääkohdat 14 § muuttamisesta

14 § Tietojen luovuttamisesta päättäminen

Oikeusrekisterikeskus päättää tietojen luovuttamisesta tietovarannosta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta oikeushallinnon viranomaisen oikeutta luovuttaa tietovarantoon tallentamia tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja oikeudenkäynnin julkisuutta koskevien säännösten nojalla.

Oikeusrekisterikeskus voi siirtää asianomaiselle viranomaiselle käsiteltäväksi tietopyynnön, joka koskee oikeusaputoimistossa, Syyttäjälaitoksessa tai tuomioistuimessa vireillä olevaa tai käsiteltyä asiaa taikka merkintöjä, joita koskevien tietojen antamista tuomioistuimien on rajoittanut 16 §:n 2 momentin nojalla.

Huomiot

- 2. lakiehdotuksen 14 § muuttaminen siten, että se ei rajoittaisi oikeushallinnon viranomaisen oikeutta luovuttaa tietovarantoon tallentamia tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain tai oikeudenkäynnin julkisuutta koskevien säännösten nojalla huomioi nykyistä paremmin julkisuussääntelyn tarkoituksen siitä, että tietopyyntö voidaan osoittaa suoraan sille viranomaiselle, jonka asiakirjasta on kyse
- Samalla luovutusoikeuden täsmentäminen koskemaan myös keskeneräisiä asioita vireillä olleiden tai käsiteltyjen asioiden lisäksi täsmentää hyvin luovutusoikeutta nykyisen 14 § 2 momenttiin verrattuna

Kiitos!

Sami Nikula
Johtava asiantuntija
Oikeuspalveluvirasto